Ч. 166. Львів, второк дня 9. серпня (27. липця) 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
на цілий рік . . 20 кор.
на пів року . . 10 кор.
на чверть року . 5 кор.
на місяць . 1·70 кор.
За границею:
на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни 5½ доляра, або 10 рублів; з висилкою що суботи 4½ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановкх псальмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня крім неділь руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация експедиция »Руслана« при ул. **Оссоліньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застережене.— Реклямациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Змаганя Анґлії і Росиї в заграничній політиці.

(X) В заграничній політиці проявляє в останних часах сильне напружене, а виходить оно з двох осередків: з Анґлії і Росиї. Обидві держави вельми невдоволені сучасним політичним і народогосподарским положенєм і можливим розвитком тих відносин в будучині і задля того політика тих держав вимірена на постепенний або й наглий переворот теперішнього уґрупованя держав.

Анґлія здобула верховладне становище народогосподарске в сьвіті в часї, коли Наполеон довголїтними війнами підкопав становище европейского континенту. З того часу Анґлія добила ся незвичайних богатств, котрі тепер поважно загрожені. Доси Анґлія завдяки народно-господарскому підданьству великої части білої раси не знала зовсїм пересиленя капіталїстичного ладу і знала про социялїзм лише з книжок. Тимчасом сьвітове пересилене народогосподарске з 1909. р підорвало консервативний устрій конституцийний Анґлії до самої крайности. Анґлія починає розглядати ся довкола по сьвіті і бачить, що і у внутрі Африки і в пралїсах американьских зустрічає ся з неперечною конкуренциєю німецкою, котра вельми зручно уміє приноровити ся до місцевих потреб і домагань. Нїчого отже дивного, що Анґлія хоче боронити ся і таким способом дійшло до того, що Анґлія розпочала змаганя до полїтики повного окруженя Німеччини.

В кілька лїт після памятної історії з Фашодою була промощена дорога до порозуміня між Франциєю і Анґлією, котра почала посувати свої танції дальше на полудне. Король Едвард намагав ся приєднати для себе Іспанію і Портуґалію, котрих тягне до Льондону не тілько фльотна полїтика, бо король Альфонс також уже зробив ся по троха масоном. Відтак звернула Анґлія свою бачність на Італію. Вправдї Анґлія нїколи не числила на те, щоби італїйскі дредноути (непобідимі кораблї) станули супроти неї на противнім боцї, але її таки лякають австрийскі велитнї, про котрі такі таємничі кружляють вісти. Отже хоч льорд Аскіт так мирно настроєний, то за ним обчисляє льорд Бальфур, що на основі обосторонних проґрам будови кораблїв буде 1911. рік останним, в котрім Анґлія моглаб ще побити німецку фльоту.

Однак Анґлія не спромогла ся посунути своїх ідеальних танців поза Адрийске море, бо там зустрінула ся з обсягом впливу Німеччини, вірної союзниці Австриї, і з недовірям Молодотурків, котрі невпинно запевняють, що бажають з усіма державами бути в згоді. Коли король Едвард лїтом 1908. р в Ішлю почув з уст цїсаря нашого рішучу відправу на предкладане ним зірванє німецко-австрийского союза, не можна було дивувати ся, що Анґлія заняла неприхильне для Австриї становище в босаньско-герцоґовиньскій справі. Але як раз наслїдком балканьскої замішанини зближив ся до Анґлії союзник, котрий як раз повернув тяжко потурбований на далекім Сходї, і подав Анґлії руку.

Росия також розпочала заходи, щоби з усїх усюдів окружити Німеччину і її відокремити від усїх европ. держав. І Анґлія і Росия наважили ся розбити середноевропейску монархію і намагали ся в тій цїли відорвати її від союзної держави сусїдної, а заразом взяти під свою опіку полудневі граничні єї держави. Анґлія змагала до того з народо-господарских понук, а Росия з необмеженої жадоби „людий і ґрунту“.

Змаганє Росиї до розширеня своїх меж находить лише на півночі природні границї. На південнім заході має Росия відкриту дорогу до Царгорода, на полуднї до Персиї і Індиї, на сходї до Хін. В міру того, як точка тяжести одного з тих змагань переважувала притяжну силу инших, колибала ся росийска полїтика між Балканом а східною Азиєю. Представниками балканьскої полїтики були Лямбсдорф і Ізвольский, представником східно-азийских змагань були Лобанов, а в останних часах Куропаткин. Сей останнїй, завзятий ґенерал, рад би провадити росийску полїтику радше пястуком, як пером. Він уже давно перед росийско-японьскою війною звертав бачність царя Миколи II. на Манджурию яко будучину Росиї і чимало причинив ся до Мірцштеґского

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірляндського пароха.

Переклав *Володимир Держирука.*

(Дальше).

Роздїл XXV.

Проповідь.

Я пересьвідчений, що ся проповідь стояла мене більше журби й неспокою, чим о. Летбі. Розумієть ся, що його поводженє сильно мене обходило, та про се в даній хвили не розходить ся. Належу до найслабших і найгірших бесїдників в цїлій дієцезії, а се дає менї незаперечене право до висловлюваня погляду о сїм, які повинні бути проповіди. Як неповодженє на полю лїтературнім є патентом на великого критика, так само і критики проповідий можуть доказати свій авторітет і місію диктованя законів сьвітови на тій основі, що вони не є в силї викладати навіть катехизму. Щож робити! Кождий основує ся на загальнім і незаперечнім пересьвідченю — вірить у свою непомильність.

Зачинаючи від сего невеличкого критичного манекіна, що підносить свою грудь і ідіотом зве автора, який поважив ся написати твір про грецький акцент, або про подвійні зьвізди, а скінчивши на великім, всемірнім дневнику, тім Jupiter Tonans, що диктує закони людскости — всюди повторюєть ся те саме. Кождий із свойого педесталю, чи ним є ніжка на три стопи висока, чи колюмна Vendôme*), кричить про свою опінію і вимагає від сьвіта згоди, або мовчанки.

І отсе я також звичайний собі сільський сьвященик, тут, на тім західнім побережу, о яке розбивають ся атлянтицькі филї, відважив ся говорити й поучувати на тему сего великого людського дару, — бесїдництва.

Прошу собі зобразити мене, серед сумерку маєвого дня, по повороті з відправи в сїльській церковці, з ухами, повними ще дитячого співу, як заживаю табаку, держу її трохи в пальцях і розумую в сей спосіб:

— Гадаю а радше я є певний, що нїколи в житю не чув рад гірших від отсих:

„Що до проповідий: Старай ся бути простим і нїколи не силуй ся на вимову.

Що до розважань: Держи пальці на молитовнику, а думай про се, що значить: „Другий Ноктурн“.

Ради сї лихі не тілько per se, що per accidens; бо не беруть під розвагу людської природи, що змагає до сего, щоби їй було добре й вигідно.

Коли сивий дорадник говорить: „Будь простий“, то так, неначе би він говорив: „Будь лихий і ординарний“. Чуючи се молоді люди гадають зовсїм природно: чим простїйше, тим лїпше. І примінюють в проповідях стиль звичайної бесїди. На що їм працювати над виробленєм проповідий? Вистане, як буде враженє, як насваримо на слухачів. Науки, добрі приміри — непотрібні. Вимагають приготованя. А приготованє до чого веде? До говореня мимо людських ушей, до того, щоби стати »як мідь голосними і як кимвали доброгласні«.

Та отець не схотять — чую оклик — радити молодїжи, щоби студіювала вимову Массільона, Бурдалю або Лякорде? Булоб се ще більше незрозуміле для народу!

— Гадаєте так? — одвічаю. — Слухай отже, молодче: Хто є старший? Я, чи ти? Я, чи так? Отже: досьвід мене учить, що не вимова, хоч би найбільше цьвітиста, є для народу незрозумілою, але спосіб висловленя думок, а коли нарід не розуміє думок, то тому, що не є достаточно підготований під оглядом релїгійним. Закид сей є рівнож для мене доганою, на кождий случай про правдивість мойого висказу пересьвідчив ся я вже давно. В місточку, де я був сотрудником, мали ми звичай читати народови науки з книжки в часї великопостних богослужень. А народ нїчого так не любить, як відчитуваних наук. Живе слово навіть слабого бесїдника займе його однак більше, чим найкраща аскетична наука з книжки. Вибирали ми книжки найлекші, найбільше зрозумілі та без успіху. Нарід не був в силї зібрати думок на довший час. Одного вечера в часї великого посту відчитував я послїдні слова Христа до своїх учеників, слова, яких нїколи не можу відчитати без зворушеня, однак, ручу вам, нарід не розумів їх, а що говорити про значінє їх Божої краси і величности.

(Дальше буде).

---

*) Колюмна Наполеона на площи Vendôme в Парижи. — Пр. пер.

договору. Теперішня політика Росиї під проводом Анґлії має в нім найбільшого противника, а в кн. Сьвятополку-Мірскім найбільшого приятеля.

Рівнобіжні інтереси Анґлії і Росиї довели до помиреня Росиї з Японцями, а перед кількома тижнями приєднано для сего союза також Анґлію. Перепоною була ще справа південно-манджурскої зелізниці, але кн. Іто поїхав до Харбіну на переговори, а часткова мобілізация японьска поперла єго змаганя так успішно, що довела до повної передачі сеї зелізниці Японцям. Росия не рушила ся навіть, коли перед кількома тижнями Японці прилучили собі Корею з наостанку дійшло до росийско-японьского приближеня.

Росийске воєнне сторонництво вельми невдоволене тими подіями, бо не перестає думати про пімсту за Ляоян, а тим способом, по думці сего сторонництва, Японці мають спромогу нагромадити на росийскій границі величезні війска і наїхати росийскі области. Хінці приглядали ся мовчки дипльоматичним переговорам між Росиєю і Японцями, але в тім союзі сих обох держав бачать для себе небезпеку для незайманости Манджуриї і тому починають тепер орґанізувати свою армію. Тямто вельми косо споглядають Хінці на кождого Европейця а з того можуть вийти в будучині найгрізнійші заворушеня, котрих наслідків обчислити годі. Взагалі дипльоматичне положене є вельми грізне і лише легковірні дипльомати можуть вважати єго корисним. Воєнне сторонництво росийске накликує, щоби не вірити Японцям.

Однак в сій хвилі не можна розбивати росийско-японьского союза. Проти союза Австриї з Німеччиною витворив ся союз почвірний, бо Франция удержує порозуміне з Анґлією а з Росиєю воєнний союз, а до того вже в липцю 1907. заключила договор з Японією. Один японьский дневник подав до сего таке поясненє: „Отцем сего договору єсть союз з Анґлією, а матерю єго єсть порозуміне Анґлії з Францією; плодом сего буде почвірний союз Анґлії, Росиї, Франциї і Японії. Тоді усуне ся Хінам можливість використувати незгоду держав і вести політику засідки. Тоді Хіни будуть мали діло з чотирма зєдиненими могучими державами.

Однак поки що сей почвірний союз не наміряє проликнути Хінців, але окружити і відокремити Німеччину від Австриї Почин до того зробив цар поїздкою до Раккониджі. Дальшими змаганями в тім напрямі були безмежні чемности для Чорногори і Сербії. Тут вибив ся завзятий ворог Австриї Пасич до впливового становища, а охолонувши після самовільного проголошеня Болгариї царством почала Росия змагати до утвореня Балканьского союза. Однак Македонія розстроїла яко кість незгоди всі ті заходи. Почало ся тепер гладить Молодотурків попід бороду. Росийский амбасадор в Царгороді Чариков, що писав плюгаві статі проти Австриї, обіцяв іменем Росиї знести консулярне судівництво і завести свободу від податків для чужинців, коли за єго прикладом підуть инші держави. Японці дивним дивом задумали в Царгороді заложити посольство і всюди снували ся вже японьскі висланники, але Молодотурки на всі ті залицяня відповідали: »ми хочемо жити в згоді з усіма державами«.

Деякі надії покладали політики обсачуваня на новославяньский рух і сподівали ся, що колиб в Софії обновив ся політичний панславізм, ослабив би Австрию увнутрі і улекшив би політичну кооперацию з Балканьскими державами. Однак по софійскім конґресі все розплило ся як дим. Намагали ся ще сї політики обсачуваня підбурити Турків против приязної Німцям грецкої династиї за Крету, а наостанку ще підюдити Зєдинені Держави Америки проти Німеччини, обіцюючи їм добрий кусень Хін. Однак Німеччина перебила анґльо-американскі пляни конкуренцийні що до Баґдадскої зелізниці, але мимо того всего змаганя до обсаченя Німеччини і ослабленя Австриї будуть ще якийсь час тривати, але без успіху.

Допись з Печеніжина.

В „Ділі“ ч. 165. помістив якийсь печаливий »гість« допись з Печеніжина. Та допись така недоладна, що годі простити се і терпіти хоть би і — „гостеви“.

Насамперед загостив той „гість“ до громадскої ради і хоч вичислив там аж 12 радних Русинів як 12 апостолів, таки вийшов звідтам засумований, бо всї ті радні йдуть на угоду з Поляками і виходять на тій угоді, як „Заблоцкі на милї“. Може бути, не перечу.

Зайшов »гість« до школи. Там ще сумнійше. Мова викладна польска а на 14 учительских сил анї одного Русина. І то правда. Шестиклясова школа, в якій є понад 300-руских дітий повинна инакше бути трактована. Те то що учителїв-Русинів нема, але та скількість руских дїтий не має навіть осібного катехита, лише місцевий сотрудник при своїх парохіяльних обовязках приневолений заступати місце катехита і учити 9 годин за дармо, а доперва за десяту годину „з ласки“ за свою працю дістає заплату. Як то у нас висші круги перестерігають закон?

Що до отсих двох справ годимо ся з „гостем“. Але дальше нї! Чи з цїкавости, чи з суму і горя пійшов гість до церкви. А було се 26. червня с. р. В той день уладила місцева „Січ“ і тов-о „Просьвіта“ велику народну забаву в лїсї »Вакулець«, куди рушено величавим походом. Прибули також і замісцеві Січовики. Пригривала дібрана коломийска орхестра. А »гість« в церкви! Чи молить ся? Та де там молить ся! Плаче, що о. Дурделла, сотрудник в Печеніжині правив вечірню а по вечірни зачав правити акафист і через тоє викликав хаос... в голові „гостя“. Бо чи не сьміх правити акафист, як дібрана орхестра грає, а „Січ“ машерує, а шумна забава зачинає ся? Аж в голові шумить, хаос повстає через таку дісгармонію! І за тоє напятнував „гість“ о. Дурделлу прилюдно в »Ділі«, помістивши в ч. 165. по правді хаотичну допись з Печеніжина. І в раді громадскій був і 12 радних-Русинів начислив подібних до Заблоцкого і в школу заглянув а нігде такої соблазни і згіршеня не дізнав, як в церкви! Він думав, що як орхестра заграє а »Січ« заспіває, так зараз з церкви процесия вийде і з піснею „Не пора“ до »Січи« прилучить ся і піде на забаву на »Вакулець«. А то нї — о. Дурделла акафист читає! Хаос так годі!

На фестин загостили місцеві інтеліґенти, головно жиди сіоністи і кілька поступових Поляків, якаж би то радість, який підем духа і настрій був, як би те все була повитала процесия!

А о. Дурделла в церкви править акафист, а поза церковю посить ся з якоюсь „Єдностию“ наче баба зі ступою.

Хтож то той о. Дурделла? Найспокійнійший в сьвіті чоловік, що ставши в Печеніжині сотрудником, віддав ся цілий церкви і школі. А як розуміє народні справи, нехай говорить за него така подія.

Одна старенька міщанка, умираючи, записала о. Дурделлї все, що мала. За те справив їй о. Дурделла похорон, а решту, яка лишила ся з того запису, що до сотика віддав на захоронку в Печеніжині яко свою фондацию. На памятку задержав собі по старушці ремінь вартости 12 сот.

А щож на тоє »гість« з „Діла“? Се троха більша штука, як вшкварити допись, з якої виходить дивогляд, що сьвященикам не вільно правити вечірні або акафисту, як є народна забава*). З тої причини таким „гостям“ треба пригадати пословицю: »Коли ти швець, до кравецтва не мішай ся«!

А до всїх добромислячих кругів з посеред нашої суспільности звертаю ся з горячим завзивом: — Всякі брехливі дописи чи то в „Ділі“ чи инших того рода часописях на місци провірювати, простувати, виказувати лож і кождого такого дописувателя-брехуна як стій пятнувати! Тепер дійшло до того, що не знати, що правда а що неправда. Деякі часописи то лиш тим живуть, що сіють лож і неправду. А як прийде так званий »ogórkowy sezon«, тоді рай для дописувателїв, а радість для редакторів. Без розбору — все поміщають, от як сего примір з дописию з Печеніжина в „Ділі“ ч. 165. Я сего певний що на такі спростованя і для нашої оборони Хв. Редакция „Руслана“ радо відступить нам якийсь куток, бо на ред. »Діла«, яка без розбору поміщає такі безглуздні дописи, нема що числити. Який пан, такий крам. — *Гість.*

*) Чи читав хто такі дивогляди в польских часописах? Менї ще не трафило ся бачити анї чути, щоби хто з польскої суспільности пятнував лат. сьвященика за правлене nieszporów і litanij. А у нас?... Дивіть ся! — *Доп.*

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Як звіщають з Відня, має міністер-предсїдник бар. Бінерт розпочати 20. серпня переговори з польским колом. Предметом сих переговорів мав би бути дальший політичний хід справ, при чім не розходить ся так о справу водних каналів, як більше о обезпеку певної більшости парляментарної. Обставини в польскім колі наслїдком виключеня д-ра Ґермана з всепольского сторонництва і наслїдком ослабленя становища Стапіньского значно змінили ся і оно не представляє одноцїлого і певного для правительства сторонництва політичного. На се вказують особливо молодоческі дневники. Німецкі дневники з Чех подали знов вістку, що бар. Бінерт думає тим способом обезпечити собі більшість що заступить невпевні живла польского кола приєднанєм моравских христ.-суспільних Чехів і христ. сусп. Словінців з ґрупи д-ра Пльоя, котрі не згоджують ся на дальшу обструкцию. Сї чеські ґрупи вимагали би обсади міністерства рільництва ческим послом, а також іменованя ческого міністра-земляка з поза парляментарних кругів. Сї вісти осьвітлює знаменно промова бувшого ческого міністра-земляка д-ра Жачка в Кельці в котрій він вину теперішної системи неприхильної Чехам приписав у значній части політиці ческих послів. Др. Жачек висловив надію, що ческі посли зрозуміють, що дотеперішна їх тактика була шкідлива і що роздробленєм на дрібні ґрупи втратили повагу і вплив. Чехи повинні стояти одноцїло лавою а тоді зможуть здобути собі вплив і значінє. Збори висловили д-рови Жачкови подяку і признанє і ухвалили резолюцию з візванєм до провідників ческих, щоби витривали на дорозі розумної політики.

Також і посеред словіньского христ. суспільного сторонництва проявляє ся невдоволенє з обструкцийної тактики д-ра Шустершіча і накликуванє до зближеня сеї політики тим більше, що й ческе дневникарство починає нарікати на шкідливість такого союза з південними Славянами, в котрім Чехи зовсім піддали ся проводови Словінців. Тимто можливо, що ґрупа Пльоя здобула би собі в осени більшість в південно-слав. клюбі. Колиб правительству повело ся приєднати моравских Чехів і часть південних Славян, тоді могло би приступити до переведеня податкової реформи. Як пильною є ся реформа не тілько для держави, але й для широких верств населеня, виходить з виводів ческих дневників., що наслїдком недостачі потрібного покритя видатків ухвалила рада міністрів предложити в осінній сесиї буджет на 1911 рік без недобору, однак вислїд сей осягнено счеркненєм усяких видатків на суму 100 міліонів корон, а через те потерпить населенє великі шкоди.

Наведені тут обставини в польскім колі, потреба обезпеки парлямент. більшости і заходи в сїй справі правительства вказують на се,

що укр.-руский клюб міг би тут відограти певну ролю корисну для руского народу, наколиб зумів се положенє і сї обставини як слїд вихіснувати. Однак чи се стане ся і чи правительству повело ся обезпечити собі певну більшість, не можна наперед обчислити і тому вісти про можливість розвязаня держ. ради що раз частійше виринають, але побіч того появляють ся також запереченя. Так н. пр. христ.-сусп. кореспонденция „Austria" подає з добре поінформованих кругів такий образ положеня: „В кругах парляментарної опозиції проявило тя певне затривоженє, бо деякі ґрупи Слав. Єдности побоюють ся розвязаня держ. ради і нових виборів. В Narod. List-ах був поданий погляд чинного державника, котрий вказує на неминучість розвязаня держ. ради. Однак сему заперечив уже „Fremdenblatt" а також „Austria" запевняє, що сей державник не може бути в чинній службі, бо знав би, що правительство не стоїть на сїм становищі. Доси правительство не думало анї про розвязанє держ. ради анї ческого сойму. Невірно й се, мов би бар. Бінерт в розмові з представниками нїмецко-народного союза дня 8. липня натякнув про розвязанє.

Не з христ. суспільної але з польскої сторони запитувано о се бар. Бінерта і він заперечив намір розвязаня. Сею гадкою правительство зовсїм не займало ся. Говорять про се прихильники Шустерші̇ча і ческі хлїборобники, бо сподївають ся помноженя, своїх мандатів, а також молодочехи, котрі боять ся втрати, але христ. суспільники зовсїм про се не говорили, бо они станули би супроти ворогів своїх одноцїлою лавою. Імовірнїйші є вісти про змаганє до утвореня певної більшости і приєднаня Дальматинцїв, ґрупи Пльоя і моравских Чехів. Міродатними будуть в сїй справі обставини в поль. колі, де підпори намісника Стапіньский і др. Ґерман ослаблені. Струя проти намісника і консерватистів в польскім колї росте, а презес Гломбіньский не має досить поваги удержати одноцїлість кола.

Польске коло остане вправдї одноцїлим на зверх, але при голосованях оно було так непевне, що треба би подумати о доповненю можливих прогалин ґрупами Слав. Єдности, як Дальматинцями і моравскими Чехами, котрі такому зворотови є прихильні. А що до становища мінїстерсва, то правительство в міродатних кругах мав сильнїйшу піддержку, як коли небудь."

Супроти сих виводів кореспонденції »Austria« можемо на основі наших інформаций запевнити, що коло польске також потребує на случай розвязаня держ. ради, бо спір у всепольскім таборі зовсїм не причиняє ся до єго скріпленя, навпаки починають з того табору відпадати численні одиниції в краю становиско всеполяків значно ослабло, а на случай нових виборів потерпіло би значні втрати в користь инших демократичних ґруп і консерватистів.

Так само немило вражає вість про можливе розвязанє держ. ради руских радикалів і нацїонал-демократів, бо широкі верстви народні починають ремствувати, що обіцянки голошені перед виборами про дешевшу сіль, нафту, зменшеня податків, однорічну службу військову поділ цісів і т. п. в нічім не справдили ся, отже такими обіцянками не можеа би вже одушевити виборців.

З тим настроєм числять ся отже в кругах радикальних і народнодемократичних і тому накликують до відбуваня довірочних нарад, на котрих можна би широкі верстви народні прихильно для себе настроїти.

Дня 4. с. м. відбуло ся остание засїданє боснійского сойму. Віцепрезидент Шоля удїлив на внесенє дисциплїнарної комісиї нагану епископови Сарічеви за єго заяву на засїданю 19. м. м., яка довела до звісних подій в соймі. Опісля ухвалено в третім читаню буджет великою більшостию голосів. Цивільний адлатус бар. Бенко відчитав письмо краєвого шефа, яким відрочено сойм на основі найвисшої постанови.

В угорский палаті вельмож ухвалено всї правительственні предлоги, між ними і предлогу о новобранцях після вельми цїкавої промови кн. Віндішґреца: „З огляду на ґеоґрафічне і етноґрафічне положенє нашої монархії є безуслівним обовязком розвивати нашу армію. Нема ні одної держави в Европі, якої народнє і державне єствованє було в тій мірі запевнене лише оружною силою, як Угорщина. Ми маємо для Европи вартість доси, доки ми їй потрібні. Ми все будемо здані на ласку Европи, але й доси єствували ми не для Европи, але для себе самих і не думаємо зовсїм нищити] себе з огляду на се, що може сего забажати Европа, Булоб самообманом, колиб ми так дуже вірили в прихильність наших сусїдів, занедбуючи притім самооборону. Військове питанє не було розвязане цїлими роками, а се вчинило неможливим новочасний розвиток нашої армії. Тому треба єго вже раз остаточно полагодити, а не шкодити єствованю армії неустанними парляментарними замішанями.

Найсильнїйша ґрупа хорватско-сербской коаліциї, хорватске сторонництво правиці, яке при заснованю коаліциї счеркнуло свою правно-державну проґраму, відбула 4. с. м. вельми бурливу конференцию. На дневний порядок поставлено питанє, чи хорватске сторонництво правиці має в будучині попирати безуслівно бана д-ра Томашича, чи нї. Соймовий клюб хорватского сторонництра правиції постановив візвати всї хорватскі сторонництва і всїх поодиноких хорватских послів з сербско-хорватской коаліциї, щоби розпочали переговори в цїли зединеня всїх хорватских живел коаліциї в одноцїльне хорватске сторовництво. Нове сторонництво оставалоб і на далї в коаліциї з самостійним сербским сторонництвом і дїлалоб з ним в порозумїню. Бан Томашич вдоволений вельми з сеї постанови хорватского сторонництва правиці, позаяк містить в нїй почин до розвязаня пересиленя відповідно до бажаня бана. то є утворенє одноцїльного правительственного сторонництва. Розвязанє сойму наступить мабуть вже в найблизшім часї, а нове сторонництво стане при виборах мабуть по сторонї бана.

Заграниця.

Мимо сего, що відкликанє іспаньского посла при Ватиканї не є ще зірванєм зносин, то мимо сего Ватикан вважає сей факт поважним, а також початком цїлковитого зірваня і аґресивної протицерковної полїтики в Іспанії. Після одної льондоньскої вісти на постанови короля дотично конфлїкту між іспаньским правительством і Ватиканом впливає значно королева, яка при кождій нагоді виступає за лїберальними реформами, яко конечними для розвитку краю.

Міжтим приготовляють ся в Іспанії поважні замішаня. З загального положеня користають зарівно републиканці як і карлїсти. На недїлю приготовили були католики велику манїфестацию в Сан Севастиян. В ріжних провінціях, як Наварра, Біская і ин. приготовляє ся повстанчий рух. Правительство вислало там військо. До недїльної манїфестациї католиків мали прилучити ся також карлїсти. Тож Каналехас вельми боїть ся сеї недїлї і грозить на всї сторони та стараЄ ся всякими способами запобічи рішучо всяким стараням »нарушеня прилюдного спокою і ладу«.

Новинки.

— **Календар.** Вівторок: руско-кат.: Пантелеймона; римо-кат.: Романа. — В середу: руско-кат.: Прохорія; римо-кат.: Лаврентия.

— **Екск. Митрополит ґр. Шептицкий** повернув з Риму до Львова.

— **VII. звіт дирекциї лїцея** „Руского Інститута для дївчат" в Перемишлї з правами державних шкіл за 1909/10 шк. р. Стор. 48, вел. 16-ки. На вступі поміщено опис торжества з нагоди роздачі сьвідоцтв зрілости абітурієнткам лїцея. Дальше наступає спис учительского збору. Директором лїцея був Ярема Олексій, проф. руской ґімназиї, директоркою Мария Примівна. Крім них було власних учительских сил лїцея 8, упрощених учителів 12, до надобовязкових предметів 6, а до науки музики 8; разом 36 учителів і учительок. По дальших розділах звіту, в яких подає ся плян науки, зазначено в роздїлї »наукові прибори«, що учительска бібліотека мала 840 томів, бібліотека для молодїжи 1047 творів, ґеоґрафічний ґабінет 52 примірників наукових приборів, а історичний ґабінет 86 прим., в природописнім ґабінетї було 512 оказів до науки зоольоґії, 152 оказів до ботаніки а 180 оказів до мінеральоґії, в фізикальнім ґабінетї було 123 приладів до науки а в рисунковім ґабінетї закуплено в сїм році ріжні знаряди домашні до науки рисунків з природи. На фізичний розвій молодїжи заряд Інститута звертав пильну бачність. Підчас люстрациї виразив делеґат ц. к. Ради шк. кр. др. Іван Копач своє повне признанє за дійсно ґіґієнїчний устрій цїлого Інститута. Директорка лїцея звертала увагу при кождій нагоді на ґіґієнїчний стрій, на загартованє тїла через найчастїйше пробуванє на вільнім воздусї. Тому, майже що дня лїтом, чи зимою провадила сама або висилала з надзирательками молодїж на проходи в місті або поза місто, в дальші околиції. Більшу прогульку відбули ученицї до Стрия на виставу. В теплі дни ученицї заживали купелїв в Сянї. На просторих боєвищах в городї Інститута бавила ся молодїж в ріжні гри; тут відбувала ся також наука ґімнастики а в низших клясах наука історії природи. І в сїм році значне число учениць побирало науку танців, а вислїд сеї науки був вдоволяючий і причинив ся чимало до поправної постави тїла.

Ученицї лїцея мають свою читальню. Провід над нею має директорка лїцея. На читальню призначена одна з саль лїцея, в якій містять ся бібліотека для учениць, журнали для них предплачувані, шахи до гри і ин. В читальні відбувають ся реферати, відчити і дискусиї наукові на дані теми з літератури, історії, етноґрафії, наук природи і и. в присутности директорки і запрошених учителів лїцея. Реферати і відчити виголошують переважно ученицї з V. і VI. кл. і треба признати — як зазначено в звітї — що приготовляють ся до них старанно, виказуючи много самостійности і вправи у висловї і мові. Читали між ин.: Бардинївна, Матковска, Савойківна, Шматерівна і и. В кождій клясї є також драматичні кружки, які по черзї дають в свобіднїйшим від науки часї представленя у великій салї. Представленя суть часто удатні, гра многих учениць поправна, а деколи дуже добра. На представленя і вечерниції запрошують ученицї також членів учительского збору, видїлу і членів товариства. Запрошені гості дають часто добровільні жертви, які ученицї призначують на потреби театральні, відтак на бібліотеку читальняну і музичну, а часть на стипендийний фонд для убогих учениць лїцея, щоби тим способом полишити памятку свого побуту в Інститутї і лїцею. В 1909/10 р. зібрано на той фонд 225·49 К.

Стипендиї мало 5 учениць в квотї 530 К. Статистика учениць лїцея. З початком шк. року вписало ся 214 учениць, в році виступило 7, прибуло 3; з кінцем року було 210 і 1 привативстка (в IV. клясї). Всї ученицї були греко-катол. обряду і руской народности. Стан родичів учениць: 144 сьвященників, 26 висших урядників, 11 нар. учителів, 10 адвокатів, 7 селян, 6 лїкарів, 6 міщан і купців, 1 держ слуга. Побутове місце родичів: 19 Перемишль, 9 перемиский повіт, 4 Буковина, 1 Шлезк, а решта з инших повітів Галичини. На надобовязкові предмети ходило учениць: 186 на науки польского язика, 158 на ґімнастику, 136 на ручні роботи, 131 на спів, 72 на музику, 22 на науку латиньского язика а 10 на науку грецкого язика.

При класифікациї було здібних з відзначенєм 91, здібних 114, а взагалї здібних 5. Поправок анї нездібних не було.

— **Про град в Сасові** біля Золочева пишуть нам: В пятницю дня 5. серпня около год. 7. вечер почали громадити ся градові хмари, які йшли майже понад самою землею. Вслїд за тим упав град такий великий, якого не було тут від трийцяти лїт. Летїв град величини волоского оріха, такрясно, що покрив землю на кілька цалів. Декуди летїли криги значної ваги. Овочеві дерева стоять без листя, ярину зрівнав град з землею, з картофель може вдасть ся видобути одну третину сподїваного урожаю. Богато дітий, що були в поли з худобою, є поранених від граду. Те саме можна сказати про худобу. Гусий, качок та дробу й птахів взагалї град поубивав не мало. Кажуть, що в сусїдних лїсах погинуло від граду багато лїсної звірини, головно заяців і лисів. В суботу перед полуднем була спекота, а мимо сего град лежав в холодї ще до полудня. Нинї (недїля) маємо вітер, зимно і дощ. Як далеко захопив град, — доси не звісно. Біля фабрики паперу єго вже не було. За те занїв він значну полосу в напрямі від Золочева до Сасова. Коні, що везли до Сасова в бочках ропу, повиривали ся з упряжи та повивертали вози до ровів. Ще вчера лежали такі три розбиті бочки. В Сасові майже всї вікна від західної сторони повибивані. В домі тутешного рабіна вибив град понад сто шиб. Страти взагалї дуже великі. По полях пропали гречка та всяка инша доси незібрана ярина. Одним словом, в природі, а ще сумнїйші вигляди на будучину.

— **В справі унїверситетских подій.** Адв. др. Волод. Охримович, оборонець арештованих руских студентів, вніс онодї — як доносять часописи — просьбу о делєґованє позакраєвого суду

до переведеня слїдства і розправи против руских студентів.

Слїдство ведене тепер львівским судом добігає вже до кінця, а акти дїслане зараз прокураториі, щоби виготовити акт обжалованя. Розправа була би у вересни.

— Трамвай на Високий Замок. Вчерашної недїлї розпочав ся правильний рух возів електричного трамваю у Львові на Високий Замок. Вози курсують що 8 мінут прямо від кінця ул. 29. листопада аж на Високий Замок. Ся цїла лінія має не три але чотири секциї, а се: I. від кінця ул. 29. листопада до костела Мариї Магдалини, II. до віденьскої каварнї, III. до Підваля, IV. від Підваля на Вис. Замок.

— Між Львовом а Сокалем мають небавком їздити автомобілї, якими скорше буде можна дістати ся з одного міста до другого, чим зелїзницею. До того автомобіль буде приходити до Мьвова в догіднїйшій порі як зелїзничий поїзд. Зі Львова до Сокаля є 181 кільометрів, які автомобіль буде переїздити $2^1/_2$ години.

— Холєра в Росиї ширить ся що раз більше, а найсильнїйше лютує на Українї. В Київі лежить хорих 95. Денно пребуває коло 15 недужих, а з того третина вмерає. В київскій ґубернії в днях від 3. до 5. серпня занедужало 154 осіб, померло 50. З инших сторін доносять про пошесть холєри: В Таганрозї заслабло 75, померло 33, в Азові заслабло 5, в Олександрівцї Грушівскій заслабло 135, померло 81, в Черкаскім окрузї заслабло 332, померло 155, в ростовскім окр. заслабло 200, померло 87, в таганрогскім заслабло 784, померло 337, в донецкім заслабло 712, по мерло 329, в першім доньскім окрузї заслабло 219, померло 113, в другім доньскім заслабло 84. В Миколаєві заслабло 10, померло 4; на хуторах заслабло 4; всього слабих 104. В Власівско-Грушівскім антрацитнім рейонї втекло з рудників більше 4200 копачів. Румунія виставила на кордонї з Бесарабією військову санїтарну охорону. В Богуславі заслабло 20 осіб, померло 8. В Білій Церкві заслабло дня 3. серпня 64 осіб, померло 16. Холєру занесено вже і до Фінляндиї.

— Чума в Одесї. Дня 5. с. м. занедужав на чуму один слуга, а другого дня пекарский челядник. Чуму мають розносити щурі, однак в зловлених щурах не найдено бацилів сеї пошести. Від коли оголошено Одесу зачумленою, Румунія, Болгария й Туреччина завели для всїх приїзших з Росиї кварантану. На австрийскім кордонї нема кварантани, лише відбувають ся строгі лїкарскі оглядини прибуваючих з Росиї, а всї їх річи передають паровій десінфекциї.

— Ограблене церкви. В селї Духовій, лубеньского повіта, ограбили злочинцї церкву а двох сторожів під церквою убили.

— Убийство і самоубийство. В одній з реставрацій в Петербурзї застрілив ся в суботу Станїслав Потоцкий, а перед тим пробив на смерть штилетом Гелєну Корецку. Потоцкий, міліоновий пан, старав ся безуспішно о розвід з жінкою, щоби подружити ся з Корецкою.

— Гадина в ротї. Про надзвичайну пригоду пише »Кубаньский Куриер«. На лугах Напереулї один пастух спав з розявленим ротом. До него підповзла гадина й засунула голову в рот. Пастух прокидає ся від тяжкого болю і силкує ся витягти гадину за хвіст. Але се єму не вдає ся: гадина ховає ся в горло. Товариші-пастухи допомагають витягти гадюку. Нарешті они відривають їй пів тулуба, а решта гадини лишає ся в горлї. В такім станї посадили хлопця на коня і повезли в село до лїкаря, але на дорозї пастух помер.

— Огонь. В ночи з суботи на недїлю згоріло в Коломиї 30 будинків.

Оповістки.

— Концерт в Чорткові відбуде ся ві второк дня 9. с. м. о 7. год. вечером в салї „Рускої Бесїди“. По концертї вечерницї з танцями.

Наука, штука і лїтература.

— **„Хам“** штука на 4 дїї, написав О. Олесь. Ся штука появить ся на сценї театру М. Садовского, єсли рос. цензура дозволить.

— Для біоґрафії Шевченка. В 152 ч. »Русскихъ Вѣдомостей« В Корсаков надрукував кілька уривків з листків росийского композитора М. Балакирева до д-ра Завитксвича, В 1857—1858 рр. Балакирев жив у Петербурзї і в листї з дня 15. 1858 р. він пише між иншим: „Здѣсь я недавно познакомился и какъ то сошелся съ малороссійскимъ поэтомъ Шевченко. Личность интересная“. Слова »какъ-то сошелся« показують, що Балакирев був в близких відносинах з Шевченком, бо Шевченко мав багато знакомих, але мало з ким »сходив ся« і тому переписка Балакирева має велике значінє для біоґрафії нашого поета.

— Праця проф. М. Сумцова українською мовою. В XIX томі »Сборника Харьковскаго Историко-Филогическаго Общества«, присьвяченому памяти проф. Е. Рєдїна, напечатано цїкаву, основну працю проф. М. Сумцова з історії української народної словесности: »Малюнки з житя українського народного слова«. Се — чимала праця, на 144 стор. великого розміру. Містить у собі она отакі осібні роздїли: Передмова. I. Сучасні завданя історії народної словесности. II. Дещо про початок українського народа. III. Головні історичні кроки української мови. IV. Українські співцї й байкарі. V. Старі зразки української народної словесности. VI. Вага української народної поезиї. VII. Діячі українського фолькльору. VIII. Бібліоґрафічний показчик матеріялу що до украiнознавства. Праця ся уявляє першу частину наміченої шановним професором роботи з історії української народної словесности. В другій частинї буде автор розбирати українські пісні.

Телеґрами

з дня 8. серпня.

Берлїн. З Атен доносять, що викрито там тайний союз революцийний проти теперішної грецкої династиї.

Берлїн. Тутешні дневники доносять, що на принятє росийскої царскої родини на замку Фрідберґ роблять ся надзвичайні приготовання. У всїх віллях докола замку виповіджено всїм помешканя. Переглянено також всї канали, мости ітд. Замок передано під строгу контролю так, що нїхто туда не може дістати ся.

Сан Себастиян. В суботу вечером прийшло на двірци зелїзниці до проливу крови. Висїдаючі з поїзду католики взнесли оклик: „Геть з Іспанїєю! Най жиє Папа!“ На них напала зараз товпа жандармів і багато осіб поранила а 64 осіб арештувала. В містї спокій. Арештовано 184 осіб.

Розклад зелїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночи
Кракова	5·50	8·55	1·30	5·45	10·05
Кракова	7·27	10·10	1·15 Б	**8·40**	**2·30**
Тарнова	—	—	1·05	—	—
Підволочиск	7.20	12·00	**2·15**	5·40	10·30
Черновець	8·05	—	**2·05**	5·53	9·30
Черновець	—	—	—	**6·35**	**12.20**
Станиславова	5·45	—	—	—	—
Коломиї	—	10.21	—	—	—
Ходорова	5·15 Г				
Стрия	7·28	11·45	4·25	7·41	11·02
Стрия				10·19Д	
Самбора	8·00	9·58	2·00		9·00
Рави руской	7·32	12·00	—	8·00	—
Яворова	8·15	—	5·00	—	—
Брухович	7·32	1·05 Л	1·53 З	8·00	9·25 З
Брухович	7·49 К	1·20	4·10 З	3·26К	—
Підгаєць	—	11·15	—	—	
Винник		—			12·10
Янова	8·15	1·10 К	5·00	9·26 К	10·07К
Любіня	8·00	9·38	2·00	9·00	11·40Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7·01	11·40	**2·00**	5·17	10·13
Бродів	7·01	—	**2·00**	5·17	10·12
Підгаєць	—	10·54	—	9·44	—
Винник	7·26	—	—	6·29	11.55А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10·33	—	9·28	—
Винник	7·10		—	6·13	11·39А

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд	вечер	в ночи
Кракова	3·55	**8·25**	**3·15**	6·55	11.15
Кракова	6·04	8.40	3·55	7·45	**12·45**
Кракова	—	—	**2·45**	6·04	—
Мшани	—	—	3·30	5·41	—
Підволочиск	6·20	10·40	**2·16**	8·10	11.10
Черновець	6·10	9·35	—	—	10·36
Черновець	—	**9·10**	**2·23**	—	**2·50**
Станиславова	—	—	2·52	—	—
Коломиї	—	—	—	5·59	—
Ходорова	—	—	—	8·23 В	—
Стрия	7·30	10·15	1·45	6·50	**11·25**
Самбора	8·00	9·05	3·40	—	10·40
Рави руской	7·34		2·30	7·10	11·35 З
Яворова	8·20		—	6·30	—
Брухович	6·13	10·05Л	2·35 З	8·38 З	11·35 З
Брухович	7·34	12·25 З	4·24 З	7·10	
Підгаєць	5·58			6·16	
Янова	8·20	10·20К	1·35 Н	3·35	6·39 К
Любіня	6·00	9·05	2·15 Р	3·40	10·40
З Підзамча до:					
Підволочиск	6·35	11·00	**2·31**	8·33	11·32
Бродів	6·35	11·00	**2·31**	8·33	—
Підгаєць	6·12		—	6·30	—
Винник			**1·30**		11·35А
З Личакова до:					
Підгаєць	6·31			6·50	
Винник			1·49		10·54

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в недїлї.

А = лише в середи і суботи. — Б = від 15/6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлї і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в недїлї і рим.-кат. сьвята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 31/8 щоденно — Н = від 1/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята. — Р = від 15/5. до 11/9. в недїлї і рим. кат. сьвята.

Видає і відповідає за редакцию Семен Ґорук.

З друкарнї В. А. Шийковського.